

«Реалізація положень міжнародної конвенції в практичній діяльності української митниці»

З метою вдосконалення та розвитку міжнародного правового регулювання тимчасового ввезення товарів під егідою Ради митного співробітництва була розроблена і підписана в Стамбулі 26 червня 1990 року Конвенцію про тимчасове ввезення

- На сьогодні, **67 країн світу** приєднались до Конвенції про тимчасове ввезення, відповідно дані країни є членами міжнародної гарантійної мережі системи карнетів А.Т.А. та можуть здійснювати оформлення товарів з використанням книжок (карнетів) А.Т.А..
- Скорочення "А.Т.А." - це комбінація абревіатур французьких слів "admission temporaire" і англійських "temporary admission" ("Тимчасове ввезення").
- Україна приєдналась до Конвенції про тимчасове ввезення та всіх додатків до неї згідно із Законом України від 24 березня 2004 року за №1661-IV. Набула чинності в Україні зазначена Конвенція **22 вересня 2004 року**.

Основними перевагами, які надає Конвенції про тимчасове ввезення товарів, є:

- Можливість тимчасового ввезення деяких категорій товарів, що не є предметом комерційних операцій, із застосуванням пільг;
- Можливість багаторазового використання уніфікованого в декількох країнах документа протягом одного року;
- Використання міжнародної гарантує системи забезпечення сплати митних платежів.

Конвенція містить положення про спрощення, пільги, строки та обмеження щодо тимчасового ввезення деяких товарів, а саме таких, що є в додатках:

- **ДОДАТОК В.1** Щодо товарів для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях або інших подібних заходах.
- **ДОДАТОК В.2** Щодо професійного обладнання
- **ДОДАТОК В.3** Щодо контейнерів, піддонів, упаковок, зразків та інших товарів, ввезених у зв'язку з комерційною операцією
- **ДОДАТОК В.5** Щодо товарів, ввезених для освітніх, наукових чи культурних цілей.

- У 2004 році Україна приєдналася до **Стамбульської Конвенції "Про тимчасове ввезення"**, і з того часу Україна зобов'язана виконувати норми Конвенції, положення якої мають силу вище норм національного законодавства.
- Згідно ст.118 Митного Кодексу України **при поміщенні транспортних засобів комерційного призначення** у митний режим тимчасового вивезення та їх реімпорту до закінчення строку, встановленого митним органом, до цих транспортних засобів **застосовується умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами.**

Згідно з п. б) ст. 1 Глави I Додатка 3 Конвенції "Про тимчасове ввезення" - *"комерційне використання"* означає: *платне перевезення осіб або промислове чи комерційне платне або безоплатне перевезення вантажів.*

Згідно з п. а) ст.7 Глави III Додатка 3 Конвенції - *"незважаючи на положення статті 5 цього Додатка: транспортні засоби комерційного використання можуть використовуватись третіми особами, які мають належний дозвіл користувача права на тимчасове ввезення і які здійснюють свою діяльність на користь останнього, навіть якщо вони зареєстровані або постійно проживають на території тимчасового ввезення";*

Отже, громадянин України, який уклав з іноземним підприємством договір (контракт), у тому числі цивільно-правового характеру, має право, без оплати яких-небудь митних платежів, заїхати на територію України на автомобілі, який зареєстрований на дане іноземне підприємство і користуватися даним автомобілем в режимі "тимчасового ввезення" з метою платного перевезення осіб, а також з метою промислового або комерційного платного або безкоштовного перевезення вантажів. Дане право громадянина України закріплено Конвенцією, яку Україна взяла обов'язок виконувати.

Що ж до термінів "тимчасового ввезення", то згідно п.1 ст.9 Глави III Додатка 3 Конвенції "Про тимчасове ввезення" - *"подальше вивезення транспортних засобів комерційного використання відбувається відразу ж після закінчення транспортних операцій, для яких вони були ввезені"*.

У Митному Кодексі України не вказані які-небудь рамки термінів, на які можуть бути ввезені в Україну транспортні засоби комерційного призначення. Терміни визначає саме іноземне підприємство з урахуванням того, скільки необхідно часу для реалізації своєї діяльності (місяць, рік, десять років).

Нормативно-правового акту, згідно якого автомобіль з іноземними номерами може перебувати на території України не більше 20 днів, не існує і не може існувати, так як міжнародна Конвенція "Про тимчасове ввезення" вже визначила, що термін тимчасового ввезення транспортного засобу визначається з урахуванням необхідності, в законодавстві на цей рахунок нічого не змінювалося. При цьому, в тій же Конвенції "Про тимчасове ввезення" чорним по білому написано, що ввозити такий автомобіль може громадянин України, якщо він має укладений договір з іноземним підприємством, - запевняє "Дорожний контроль"

- Окрім того, починаючи з 2013 року, Митна служба України видала **негласний протиправний наказ** пропускати всі іноземні автомобілі на територію України виключно в режимі "транзит на 10 днів", хоча громадяни заявляють на кордоні режим "тимчасове ввезення", що чітко зазначено в Конвенції. Однак, в порушення Стамбульської конвенції, Митниця фактично припинила оформлення тимчасового ввозу і позбавила всіх громадян можливості користуватися таким правом.

Основний мотив, який підштовхнув Митну службу порушити Конвенцію "Про тимчасове ввезення" - це катастрофічне падіння продажів вітчизняних ВАЗів, ТАЗів, УАЗів та інших корит на колесах. Зрозуміло, що самій Митниці від цього ні холодно, ні спекотно, і в даній ситуації Митниця стала інструментом центральної влади для припинення можливості для громадян України користуватися транспортними засобами іноземної реєстрації. Інших об'єктивних мотивів для порушення Україною вимог Стамбульської конвенції - немає.

Крім цього, слід зазначити, що автомобілі, поміщені в режим "транзит" - не конфіскуються. Суть в тому, що водій абсолютно впевнений, що його автомобіль поміщений в режим "тимчасового ввезення", але потім з'ясовується, що митниця "нишком" помістила такий автомобіль в режим "транзит на 10 днів". Природно, що якщо водій не вивезе даний автомобіль протягом десяти днів - йому загрожує штраф **до 8500 гривень** - але про це потерпілий вже дізнається пост-фактум - коли виписано постанову про накладення санкції. Тобто - класичний приклад державного шахрайства.

Згідно зі ст. 470 ТК України - *перевищення встановленого статтею 95 цього Кодексу строку доставки товарів, транспортних засобів комерційного призначення, митних або інших документів на ці товари більше ніж на десять діб, а так само втрата цих товарів, транспортних засобів, документів чи видача їх без дозволу митного органу – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.*

Проблеми узгодження законодавства

- Разом з тим національне законодавство, зокрема попередня редакція Митного кодексу, найчастіше, не узгоджувалося з положеннями Конвенції. Мова йде про численні випадки сплати в повному обсязі імпорتنих мит і податків з тимчасово ввезених товарів. Даний підхід абсолютно не відповідав самій суті режиму, оскільки повна сплата мит та податків фактично дає підстави для випуску товарів у вільний обіг без будь-яких зобов'язань зворотного ввезення / вивезення.
- Крім того, багато положень Конвенції були імплементовані зовсім недавно. Серед таких, норми, що регламентують використання гарантійного документа - карнета А.Т.А., а також можливість часткового звільнення від сплати податків стосовно товарів, що не задовольняють умови повного звільнення.
- Серед неприємних нововведень Митного Кодексу - обов'язкове застосування фінансових гарантій на весь термін дії режиму тимчасового ввезення з повним звільненням від сплати податків. Надання таких гарантій, безсумнівно, спричиняє певні фінансові витрати для підприємств, що користуються даними режимом.

Актуальні проблеми тимчасового ввезення транспортних засобів

- **Ст. 105 Митного Кодексу України :**

у митний режим тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами поміщаються виключно товари, т. з. комерційного призначення, зазначені у статті 189 цього Кодексу, та в додатках В.1-В.9, С, D до Конвенції про тимчасове ввезення.

-

Згідно з ч.1 ст.189 Митного Кодексу України:

транспортні засоби комерційного призначення, які використовуються для переміщення товарів та/або пасажирів через митний кордон України, можуть тимчасово ввозитися на митну територію України без справляння митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тобто якщо машина належить юр. особі зареєстровані за межами України і машина може їздити по Україні без розмитнення тільки з метою виконання доручень даного підприємства. Це означає, що громадянин України, який за кермом такої машини, може кататися на ній для того, щоб перевозити, наприклад, документи. При цьому, таке перевезення документів повинно розглядатися як виконання доручень іноземного підприємства-власника і це треба пам'ятати завжди!

Приємні сторони, термін перебування автомобіля на території України встановлюється супровідними документами на машину (подорожній лист, посвідчення про відрядження, довіреність тощо). Виїжджати за межі України навіть один раз на рік не обов'язково, якщо в документах встановлений більший строк. А тому всі розповіді про часте перетині кордону, типу раз на пів року, раз на два місяці, а також скорочення терміну перебування до 20 днів, не є правдою. У Стамбульській конвенції чітко сказано, що термін перебування встановлюється супровідними документами.

Стамбульська Конвенція вимагає, щоб транспортні засоби комерційного призначення, що претендують на податкові пільги при тимчасовому ввезенні:

були зареєстровані на території, яка не є територією тимчасового ввезення, на ім'я особи, яка зареєстрована або постійно проживає за межами території тимчасового ввезення

ввозилися і використовувалися особами, які здійснюють свою діяльність з цієї території.

- Такий порядок, був би досить простим і зручним для тих, хто насправді живе в сусідніх країнах, але чия робота пов'язана з Україною, тим, кому час від часу потрібно приїжджати до нас у справах, за товаром або з товаром.
- На жаль, навіть цим цілком законослухняним громадянам буває складно безперешкодно перетнути кордон. А все тому, що існує схема (і митниця про це чудово знає), за якою вимоги Стамбульської Конвенції та Митного Кодексу можна обійти, щоб пригнати автомобіль з-за кордону для особистих потреб без сплати мит.

Дійсно, внаслідок великих митних податків і зборів у нашій країні стара «іномарка» коштує на порядок дорожче, ніж аналогічна машина в сусідніх країнах. І сьогодні існує кілька способів цілком легально пересуватися на автомобілі, зареєстрованому в іншій державі.

Сравнение цен подержанных автомобилей в Украине и европейских странах

Венгрия

Польша

Румыния

Болгария

Украина

Skoda Octavia 1.6 FSI

\$6 800

\$7 500

\$6 000

\$5 500

\$12 000

Daewoo Lanos 1.5 SE

\$1 700

\$800

\$1 600

\$1 500

\$5 000

Volkswagen Golf 1.6 FSI

\$7 000

\$7 500

\$5 600

\$6 500

\$13 500

Природно, така схема дуже не вигідна державі, оскільки відбувається відхід валюти з країни, без сплати мит, податків, а значить повз бюджет...

«Працюю на Захід»

Ця схема є видом «бізнесу» багатьох компаній, проводячи міжнародну діяльність (або зображують її). Користуючись **Стамбульською конвенцією, прийнятою в 1990 році і ратифікованою Україною в 2004-му**, підприємці з **Польщі, Литви або Чехії** реєструють на свою фірму автомобілі, які сподобалися українським покупцям і викуплені ними у будь-якого власника.

Після цього відповідно до Конвенції оформляють на резидента України, який бажає стати «власником» машини, весь пакет документів, що дозволяють йому спокійно кататися на території нашої країни **365 днів**. Де покупець не є власником авто, а лише управляє ним як працівник іноземної компанії, оформлений за трудовим контрактом. Рік потому йому буде необхідно виїхати за кордон і знову ввезти автомобіль, попередньо продовживши довіреність (і контракт) від фірми-власника.

Мінус такого варіанту – юридичний власник автомобіля може зникнути або не заплатити податки, внаслідок чого учасник цієї авантюри при подальшому виїзді за кордон може зіткнутися з серйозними проблемами.

- Та й зовсім не факт, що митна служба захоче впустити нерезидента за кермом такої машини на максимально передбачений термін у 365 днів – набагато частіше наші служби ставлять штамп про необхідність покинути країну через 5 днів, як у випадку з транзитом.
- Знаючі люди кажуть, що поставити потрібний штамп допомагають індивідуальні домовленості і сума в кілька сотень доларів.
- Існують також фірми та індивідуальні підприємці, які беруться привезти в нашу країну будь-який автомобіль з Литви або Польщі на умовах Стамбульської конвенції за винагороду приблизно в 2000 доларів.

В теорії і на папері - конвенція існує і виконується, а простій людині така можливість недоступна. В картках відмови зазначають, що "недостатня кількість документів, щоб підтвердити комерційне використання автомобіля". При тому, жодного разу, при відповіді на запитання чи запити, *митниця не надала конкретного переліку, лише стандартні відповіді типу "перелік токументів вказаний в митному кодексі"*. Хоча, варто зазначити, що, як кажуть, є категорія "обраних", які спокійно собі ввозять і далі собі по-тихому їздять на тимчасовому ввезенні.

- Такі дії дуже негативно впливають на репутацію України в очах ЄС і погіршують торгово-економічні відносини: українці, які працюють в іноземних компаніях, можуть перебувати зі службовими завданнями на своїх службових автомобілях лише 5/10 днів транзитом.
- Потрібно зробити перелік документів і умов, згідно з якими автомобіль можна вважати комерційним.

В даний момент ввозити автомобілі як особистого, так і комерційного використання на тимчасове ввезення без розмитнення можна тільки за двох умов:

- з умовним повним або умовним частковим звільненням від митних платежів,
- під зобов'язання про їх реекспорт (вивезення) у встановлені строки.

Оскільки більшість норм розроблялося саме для товарів, а не транспортних засобів, а клеймо "товар" до автомобілів приліпили, щоб не дати можливості вільно ними користуватися в Україні на тимчасовому ввезенні, то і майже всі статті де-факто стосуються саме товарів, а не автомобілів особистого користування, але де-юре ці норми змушені поширюватись і на них .

- У кодексі є велика кількість статей (зокрема, статті 305-317), які регламентують гарантії дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення.
- Але талановиті законотворці розробили статтю 380, яка називається "Особливості тимчасового ввезення громадянами транспортних засобів особистого користування на митну територію України". Згідно з нею (йдеться лише про резидентів України, нерезиденти вільно в'їжджають на рік), тимчасове ввезення громадянами-резидентами транспортних засобів особистого користування, що класифікуються за товарними позиціями 8702, 8703, 8704 (загальною масою до 3,5 тонни), 8711 згідно з УКТ ЗЕД та причепів до них товарної позиції 8716 згідно з УКТ ЗЕД дозволяється на строк до одного року під письмове зобов'язання про їх зворотне вивезення за умови письмового декларування в порядку, передбаченому законодавством України для громадян, після сплати всіх митних платежів, які відповідно до закону підлягають сплаті при імпорті таких транспортних засобів. Згадані товарні позиції - це якраз легкові а
МОТО

*Деякі примітки щодо яхт...

- Окремим пунктом я хочу звернути увагу на частину 4 цієї 380 статті. В ній сказано, що тимчасово ввезені транспортні засоби особистого користування можуть використовуватися на митній території України винятково громадянами, які ввезли зазначені транспортні засоби в Україну, для їхніх особистих потреб. Такі транспортні засоби не можуть використовуватися для цілей підприємницької діяльності в Україні, бути розкомплектовані чи передані у володіння, користування або розпорядження іншим особам.
- Але головне те, що в редакції Закону № 588-VII від 19.09.2013 був доданий такий абзац цієї статті, який виглядає так: "транспортні засоби особистого користування, що класифікуються за товарною позицією 8903 згідно з УКТ ЗЕД, можуть використовуватися громадянами, які ввезли їх в Україну, а також громадянами-резидентами та громадянами-нерезидентами, які мають належний дозвіл користувача права на тимчасове ввезення, за умови використання транспортного засобу від імені і згідно з інструкціями користувача права на тимчасове ввезення.
- 8903 - це ЯХТИ та інші плавучі засоби для дозвілля або спорту; гребні човни та каное... Цією нормою олігархи подбали про себе, таким чином практично узаконивши користування нерозмитненими яхтами на території України.
- Отже, автомобілі, ввезені громадянами-нерезидентами на рік, передавати в користування не можна, а яхти – можна.
- Так само, потрібно звернути увагу, що в пункті 7 цієї ж 380 статті згадується порядок державної реєстрації транспортних засобів особистого користування, тимчасово ввезених на митну територію України громадянами, який повинен встановитися Кабінетом Міністрів України. Та чи десь прописана ця процедура? Реально - її не існує, ніхто в МРЕВ не знає про таке і навіть говорити про це не хочуть. Не виключено, знову ж таки, що є певне коло "обраних", які успішно користуються "схемою", та для звичайних громадян такі "вищі матерії" недоступні.

Пропозиції

- Тож потрібно виокремити, на рівні з "автомобілем комерційного призначення", поняття "автомобіль особистого користування", і дозволити їх тимчасове ввезення з повним умовним звільненням від митних платежів, та у певному порядку, який затвердить чи то Кабмін, чи то мінфін, чи якийсь інший державний орган (не спеціаліст в тому).
- Порядок повинен бути такий: автомобіль має бути постійно зареєстрований у іноземних органах реєстрації, людина при в'їзді має заповнити декларацію (чи інший документ), де повинна вказати кількість днів перебування в Україні. Термін не повинен перевищувати, скажімо, пів року (два місяці, рік, то ще треба вирішити). Згідно цього вказаного терміну, піти оплатити в касу тимчасове ввезення (поденна оплата, скажімо, 10-15 грн), і після оплати спокійно і вільно їздити.
- Якщо тимчасове ввезення, скажімо, менше 60 днів - щоб тимчасова реєстрація в МРЕВ не була обов'язковою, якщо більше - щоб була обов'язковою. Без права продажу, передачі таких автомобілів, їх комерційного використання і такого іншого. Тоді половина тих, які і так кожних 5 днів транзитом катаються на кордон, тратячи по 100 а то і більше гривень на одну поїздку (а то і не катаються, 8500 грн штрафу за прострочку не така вже і велика сума на сьогоднішній день, якщо поррахувати їзду і час на "пересічку", деколи дорожче виходить!) - перейде на тимчасове ввезення. Головне - простий, прозорий і дієвий механізм, доступний для всіх.
- Це призведе до наповнення бюджету, додаткових коштів. Та нікому це не потрібно, краще задушити ввезення автомобілів взагалі, щоб люди з невеликим рівнем доходів купували небезпечні для життя, морально і технічні застарілі ланоси і ВАЗи, а олігархи одержували з того надприбутки. Як сам
- Варто відзначити, що факт порушення Україною вимог Стамбульської Конвенції "Про тимчасове ввезення" вже вийшов на досить масштабний рівень. Громадянам, які постраждали від дій Митниці та районних судів, слід не лінуватися, а терміново спілкуватися в Європейський суд з прав людини. Термін подачі позову проти України становить шість місяців з дати останнього рішення суду. Крім цього - постраждалі громадяни мають повне право звернутися зі скаргою до Ради Європи про порушення Україною міжнародної Конвенції. Якщо Україну виключать зі Стамбульського договору - це паралізує всі комерційні перевезення, у тому числі - авіа, морські та залізничні.

